

**NEMOCNICE
ŠUMPERK**

Š
E D
Ý Z A
K A L J
E Č A S T
É O Č N Í O
N E M O C N Ě

ŠEDÝ ZÁKAL

INFORMACE PRO PACIENTY

OBSAH

Oční oddělení Nemocnice Šumperk	4
Co je šedý zákal	5
Příčiny vzniku šedého zákalu	6-7
Léčba	8-9
Kdy se rozhodnout k operaci	10
Příprava k operaci, nástup do nemocnice	10
Před operací, operace	11
Pooperační režim	12
Na co si dávat po operaci pozor	13
Rizika a možné komplikace	14-15

OČNÍ ODDĚLENÍ

Vážená klientko, vážený kliente,
Vašeho rozhodnutí, využít vysoce odborné péče očního oddělení Nemocnice Šumperk, si velice vážíme. Místo klasického lůžkového oddělení Vám nabízíme denní stacionář se třemi lůžky, která jsou od 7:00 do 17:00 hodin využívána převážně pro operované pacienty. Na oddělení je zaveden režim jednodenní chirurgie. Pacienti jsou ráno přijati, tentýž

den operováni a odpoledne po kontrole propuštěni. Výjimečně, pokud je zapotřebí hospitalizaci prodloužit, jsou k dispozici lůžka na jiných odděleních.

Pacienti operováni v celkové anestezii přicházejí k hospitalizaci den před operací a propuštění jsou obvykle následující den.

Zjistil Váš oční lékař při vyšetření, že máte šedý zákal a doporučil Vám operaci?

Chtěli bychom Vám touto cestou podat informace o tom, co to vlastně šedý zákal je, jak se projevuje a také jaké jsou v současné době možnosti jeho léčby.

Co je šedý zákal:

Šedý zákal je projevem přirozeného stárnutí oka a organismu. Mění se vnitřní struktura čočky, mění se obsah vody a ukládají se zde různé odpadní látky. Čočka postupně ztrácí průhlednost a kalí se. V pokročilých stádiích choroby pozorujeme šedé zbarvení zorničky – odtud název „šedý zákal“.

Takto zkalená čočka brání průchodu světelných paprsků na sítnici, a tím zhoršuje zrakovou ostrost. Subjektivně vidíme všechny předměty jakoby v mlze, mnohem méně vnímáme kontrasty a obraz je tónován do šedožlutých odstínů.

Zhoršování zraku může být různé podle toho, kde jsou v čočce zákaly umístěny:

- Ve zrakové ose – tyto zákaly nejvíce ovlivňují vidění. V těchto případech dochází k častému oslňování a zhoršování vidění na sluníčku. Za šera, kdy se zornice rozšíří a světlo může na sítnici pronikat i relativně nepostíženou periferií čočky, je vidění lepší.
- V periferii čočky – šedý zákal začínající v periferii čočky může na dlouhou dobu vidění uchovat netknuté. Čirá centrální část se však postupně zužuje a při dosažení centra může zhoršení zraku nastat takřka ze dne na den.
- Jiné typy – tzv. nukleární zákaly, jsou typické tím, že se na dálku vidění postupně zhoršuje, ale vlivem změn v lomivosti jádra dochází k přechodnému zlepšení vidění na blízko. Pacient s údivem odkládá brýle na čtení, protože najednou vidí lépe bez nich. Tento stav je však bohužel jen přechodný, po různé dlouhé době se zhorší jak vidění do dálky, tak i na blízko.
- Při velmi pokročilém šedém zákalu se vidění redukuje na rozlišování pohybu, eventuelně světla a tmy.

Příčiny vzniku šedého zákalu

Šedý zákal se v naprosté většině případů vyskytuje u pacientů nad 55 let věku, u pacientů nad 65 let věku jej nalezneme vždy. Ne pokaždě však zhoršuje vidění a ne v každém případě je nutná operace.

Hlavní příčiny vzniku šedého zákalu:

- věk
- oční nemoci, např. chronické záněty oka
- oční úrazy
- celkové choroby, např. cukrovka
- dlouhodobé užívání některých léků, např. kortikoidů

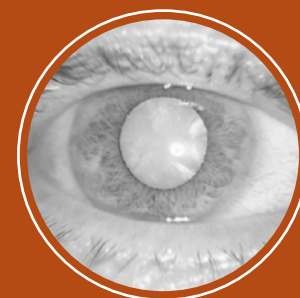
Uvažuje se i o vlivu nadměrného slunečního záření a nedostatku některých vitamínů.

Šedý zákal může být také vrozený, nejčastěji na podkladě dědičného zatížení nebo onemocnění matky v průběhu těhotenství.

Zdravé oko

Oko se šedým zákalem

LÉČBA

Jediná možná
a úspěšná
léčba šedého
zákalu je
chirurgická.

Nejnovější a také nejúspěšnější metodou odstranění šedého zákalu, která je nyní rozšířena v celém vyspělém světě, je ultrazvuková fakoemulsifikace s implantací umělé nitrooční čočky.

Principem této operace je:

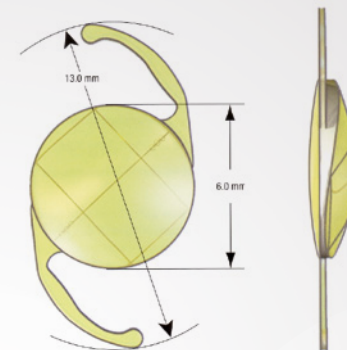
- Rozmělnění čočky pomocí ultrazvuku a speciálních roztoků (fakoemulsifikace).
- Odsát vlastní čočky a nahrazení čočkou umělou, nejčastěji z měkkého akrylátu.

Tato operační technika je v rukou zkušeného mikrochirurga jednou z nejúspěšnějších a také nejčastějších operací. Pacientovi vrátí zrak a při správné technice má minimální množství komplikací.

Všechny zdravotní pojišťovny hradí operaci šedého zákalu s implantací standardní nitrooční čočky v plném rozsahu.

Umělá čočka

- nahrazuje vlastní čočku;
- je vyrobena z vysoce kvalitní umělé hmoty;
- pacient se o ni nemusí starat;
- nevádí prašné nebo jiné povětrnostní podmínky;
- je v oku uložena natrvalo.

Nákres nejmodernější asférické nitrooční čočky.

Druhy nitroočních čoček:

- Čočky tvrdé – pro tyto čočky o velikosti 6 mm musí operátor udělat řez do oka ve velikosti 6 mm. Používají se tehdy, pokud se chirurg dostane do situace, kdy pro bezpečnost operace a stabilitu výsledku dá při výběru přednost čočce tvrdé a ránu pojistí stehem.
- Čočky ohebné – jsou modernější a užívané v naprosté většině případů. Pro stejné velikou čočku 6 mm stačí udělat řez pouze 2 mm, protože čočku můžeme před implantací složit. Taková malá ranka se nemusí šít a hojí se mnohem rychleji.

Umělá čočka se musí před operací individuálně pečlivě vybrat. Je zapotřebí zjistit zakřivení povrchu oka, změřit jeho délku a z toho vypočítat potřebnou dioptrickou hodnotu umělé čočky. Obvyklá hodnota nitrooční čočky je 20 až 23 dioptrií.

Vhodnou volbou dioptrické síly umělé čočky můžeme snížit refrakční vadu – tedy dalekozrakost nebo krátkozrakost. V dnešní době jsou k dispozici i čočky torické pro redukci astigmatismu. Po implantaci těchto tzv. monofokálních čoček budete potřebovat brýle do blízka nebo dálky – někdy obojí. Existují i čočky multifokální, které Vás mohou zbavit závislosti na brýlích. Tyto čočky však nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění.

Kdy se rozhodnout k operaci?

Vždy, když oční lékař určí šedý zákal jako příčinu zhoršení zraku. O vhodném termínu operace se můžete poradit se svým očním lékařem. Tuto operaci lze provést v jakémkoli stádiu zralosti. Pokud však operaci přilíš dlouho odkládáte, zvyšuje se riziko možných komplikací.

Příprava k operaci

K operaci není zapotřebí žádná zvláštní příprava.

Oční lékař Vám:

- Doporučí vhodné kapky s antibiotiky, jestliže trpíte chronickými očními záněty.
- Kapky, které užíváte dlouhodobě, např. na zelený zákal, je nutné kapat dále jak před operací, tak i po ní.
- Léky ovlivňující krevní srážlivost jako např. Anopyrin, Godasal nebo Warfarin není zapotřebí vysazovat.
- Naopak je vhodné týden před zákrokem vysadit léky obsahující

Tamsulosin (užívají se na léčbu onemocnění prostaty).

Praktický lékař Vám provede předoperační vyšetření, se kterým Vás odešle k operaci.

Nástup do nemocnice

V den operace (pokud není plánována celková anestezie) se můžete nasnídat a vzít si své obvyklé léky.

Na oční oddělení Nemocnice Šumperk (pavilon D) se dostavte v 7:00 hod.

Na recepci se ohlásíte a předáte zde potřebné doklady:

- průkaz zdravotní pojišťovny;
- občanský průkaz;
- doporučení Vašeho očního lékaře;
- předoperační vyšetření od obvodního lékaře;
- legitimaci pracovní neschopnosti (pokud Vám byla vystavena).

Dále je vhodné s sebou mít:

- další zdravotnické průkazy (např. diabetický aj.);
- legitimaci nitrooční čočky, pokud již máte po operaci jednoho oka;
- je vhodné si s sebou pro jistotu vzít léky, které užíváte – ne vždy a ne všechny máme okamžitě k dispozici;
- peníze na případné doplatky za nadstandardní materiály, léky doporučené po operaci, OCT vyšetření sítnice, oběd atp.;
- doporučujeme vzít si do nemocnice domácí obuv, vhodný je i župan.

Sestra na recepci vše zkontroluje a předá Vás lékařům a sestřám očního stacionáře.

Před operací

- V očním stacionáři budete znovu pečlivě vyšetřeni, lékař s Vámi sepiše všechny potřebné dokumenty a připraví Vás k operaci.
- Před vlastním výkonem budete dostatečně seznámeni se vším, co Vás čeká. Pokud by Vám bylo cokoliv nejasného, nebojte se kdykoliv zeptat.
- Sestra Vám bude postupně kapat do oka kapky na roz-

šíření zornice, dezinfekci oka a připraví Vás k operaci.

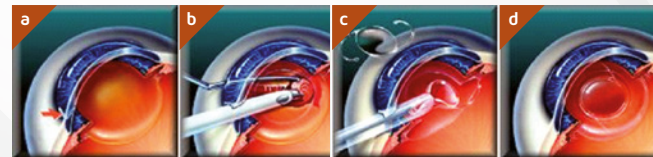
- Poté budete dle operačního programu předáni na operační sál.
- Operující lékař Vás opět vyšetří a domluví se s Vámi na typu čočky, která Vám bude implantována. Nakonec podepíšete souhlas s operací a s případným doplatkem na nitrooční čočku.

Pokud se změní Váš zdravotní stav natolik, že neumožňuje provést operaci, prosím informujte nás na tel. 583 332 752, 583 332 753, abychom Váš termín mohli nabídnout někomu jinému.

Operace

- Lékař Vám provede z boční strany oka malý řez 2–3 mm.
- Tímto řezem pomocí mikronástrojů a ultrazvukového nástavce postupně rozmělní a odsaje zkalenou čočku a ponechá jen její pouzdro.
- Poté implantuje srolovanou nitrooční čočku pomocí speciálního injektoru.

- Čočka se v oku postupně sama narovná a usadí v pouzdře.

Délka celé operace včetně přípravy a pooperačního ošetření většinou nepřesáhne 30 minut.

Pooperační režim

Následně po operaci:

- V doprovodu sestry se vrátíte do stacionáře.
- V denní místnosti u televize nebo na lůžku počkáte do odpoledních hodin.
- Pokud budete mít jakýkoliv problém, okamžitě informujte sestru.

Ukončení hospitalizace:

- Odpoledne kolem 14:00 hod. je proveden převaz oka a pooperační kontrola.
- Následně obdržíte propouštěcí zprávu, recepty na léky a potřebné informace o ošetřování operovaného oka, pooperačním režimu a termínech kontrol.
- Můžete odejít domů, v indikovaných případech zajistíme odvoz sanitním vozem.

Doporučujeme:

- Dodržovat doporučenou léčbu a termíny kontrol.
- Po operaci můžete používat své staré brýle a nemusíte mít obavy z poškození zraku. Nové brýle si poříďte, až se nález stabilizuje.
- V pooperačním období je vhodné nosit na slunci tmavé brýle.
- V některých případech je zapotřebí dlouhodobě kapat tzv. „umělé slzy“, které svlažují a chrání povrch oka.

Na co si dát pozor zhruba 1 měsíc po operaci:

- Vyvarujte se těžké fyzické práci, pobytu v prachu a kouři.
- Neprotírejte si oči rukou nebo použitým kosmetikem z důvodů rizika přenosu infekce.
- Nedoporučujeme koupání ve veřejných bazénech a přírodních nádržích.
- V případě, že operované oko začne bolet, zarudne nebo se zhorší vidění, je zapotřebí okamžitá oční kontrola i bez objednání.

Návrat do práce či aktivního života:

- Obnova vidění po operaci je rychlá – od jednoho po několik dní.
- Do kanceláře (např. k počítači) se můžete vrátit již za týden; do práce, kde hrozí infekce (zemědělství, živočišná výroba), asi za měsíc.
- Do práce ve výškách, u strojů a k řízení motorového vozidla až po konečném vyšetření zraku a předpisu správné brýlové korekce.
- 6 týdnů po operaci je již oko zcela zhojeno a můžete se vrátit ke svým obvyklým aktivitám.

Pokud byste měli během operace jakékoli problémy, je potřeba informovat operatéra, který Vám pomůže situaci vyřešit.

Rizika a možné komplikace

U každého chirurgického zákroku existuje určité riziko různě závažných operačních a pooperačních komplikací.

Během operace šedého zákalu je zapotřebí ležet klidně a poslouchat pokyny operujícího lékaře. Tím se sníží možnosti operačních komplikací.

Možné komplikace:

V průběhu operace

- Onemocnění jako zelený zákal nebo cukrovka patří k rizikovým faktorům, které mohou průběh operace ovlivnit.
- Může dojít ke krvácení do sítnice ze sklerotických cév, k uvolnění závěsného aparátu čočky, k oslabení a trhlině čočkového pouzdra.

Tyto komplikace řešíme ihned při operaci. V některých případech se provede pouze první část operace, tedy odstranění čočky ultrazvukem a vlastní implantace umělé čočky se odsune na pozdější fázi, která následuje až po stabilizaci oka.

Po operaci

- V pooperačním období je nejzávažnější komplikací nitrooční infekce. Mohou k ní přispět neléčené záněty v očích nebo dlouhodobé užívání steroidů, které oslabují imunitu. Hlavním příznakem bývá bolest oka, zhoršení zraku a zarudnutí spojivky s otokem víček. Tuto komplikaci je zapotřebí včas rozpoznat a okamžitě léčit.
- Může také dojít k přechodnému otoku sítnice, který v naprosté většině případů odezní spontánně nebo po léčbě.

Po delší době od operace může dojít k tzv. následnému šedému zákalu – zkalení původního pouzdra čočky. Po několika letech se vidění operovaným okem začne zhoršovat. Je zapotřebí navštívit očního lékaře, který Vám doporučí způsob řešení, např. laserový zákrok nebo vyčištění pouzdra při operaci.

Po zhojení doporučujeme 1x ročně kontrolovat u očního lékaře.

OČNÍ ODDĚLENÍ NEMOCNICE ŠUMPERK

najdete nás v pavilonu D

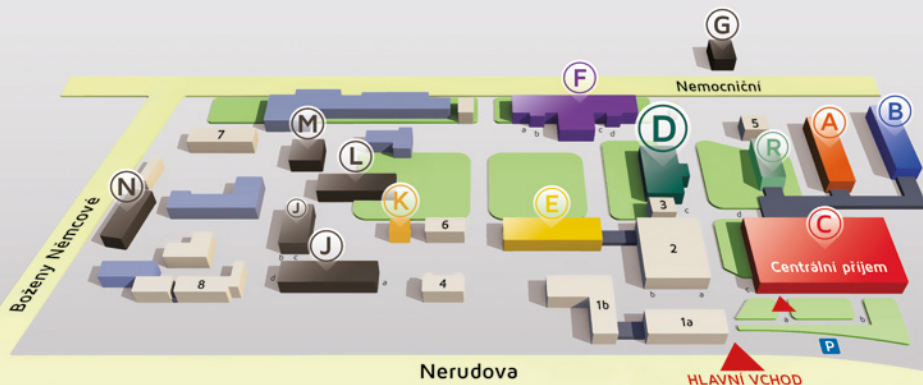

Nemocnice Šumperk a.s.

Adresa: Nerudova 640/41, 787 01 Šumperk

GPS: N 49°57'32.6", E 16°57'47.7"

www.nemocnicešumperk.cz

DŮLEŽITÉ KONTAKTY:

INFORMACE, OBJEDNÁNÍ:

T: 583 332 752, 583 332 753

E: ocni.recepcenemocnicešumperk.cz

PRIMÁŘ OČNÍHO ODDĚLENÍ: 583 332 752

Další potřebné informace
naleznete na www.nemocnicešumperk.cz
nebo přímo na recepci očního oddělení.